

BIBLIOTECA ȘI PERPETUAREA VALORILOR NAȚIONALE

Vlad POHILĂ

În editorialul din numărul trecut al revistei noastre am abordat un subiect de maximă stringență pentru anul 2010, dar cu semnificații majore pentru epoca în care trăim: apropierea și conlucrarea culturilor, respectiv, a popoarelor (a se vedea, *Biblioteca – o instituție ideală pentru apropieri culturale*, în *BiblioPolis*, nr. 3 din 2010, p. 5-10). Unul dintre cititorii fideli ai *BiblioPolis*-ului, aprobînd, în ansamblu, demersul acestui articol, nu a ezitat să facă următoarea remarcă: „Da, sînt bune și necesare apropierile culturale, numai că, pentru a avea cu ce realiza asemenea intenții sau exigențe chiar, este foarte important ca, mai înainte de toate, să păstrezi, să protejezi, dacă vrei -- să înobilezi patrimoniul național...” Nu am putut să nu-i dau dreptate și m-am gîndit să dezvolt subiectul tocmai în această cheie, unde mai pui că bibliotecile, fără doar și poate, au un rol cu totul remarcabil în conservarea valorilor spirituale ale poporului.

De fapt, biblioteca a și apărut ca un depozit – cît se poate de accesibil – și totuși, ca un depozit, adică – un păstrător al patrimoniului național sau, cel puțin, al unei părți importante a acestuia. Cu timpul, și destinația aceasta, și modalitățile de păstrare / protejare s-au diversificat într-un mod surprinzător, de-a dreptul impresionant, ajungînd în prezent, cred eu, la o culme greu tangibilă anterior. Este o impresie personală, dar, din fericire, nici pe departe numai a mea! – despre rostul, angajamentele și împlinirile de astăzi ale bibliotecilor

din R. Moldova, care, de fapt, sînt cam aceleași pe întreg spațiul ex-sovietic și chiar ex-socialist, cu diferențele și nuanțele de rigoare de la un stat la altul, de la o națiune la alta. Limitîndu-ne la perimetrul sociocultural din fostul lagăr comunist, este adevărat, admitem o delimitare nedorită, și greu acceptabilă, care însă reflectă o realitate implacabilă: atît realizările, cît și posibilitățile bibliotecilor din Occident, diferă mult de cele de la noi (R. Moldova și alte state cu un trecut nu prea îndepărtat similar). Ba, am zice, și finalitatea, conținutul și registrul în ansamblu al activității în Est și în Vest înregistrează unele diferențe palpabile, poate nu la fel de sesizabile ca și în sferele: economică, socială, politică, și totuși... Nu numai posibilitățile bibliotecilor din SUA, Canada, Franța, Germania, Danemarca, Finlanda, Israel etc. sînt altele decît la noi, dar și solicitările cititorilor de acolo diferă, în bună parte, de respectivele de la noi. Ce-i drept, nu întotdeauna cu semnul minus, încît (ideea am strecurat-o și în articolul de fond din numărul trecut) chiar dacă avem multe de învățat, de preluat, de jinduit de la occidentali, la o adică și ei, colegii de breaslă din lumea (mai) liberă au a prelua cîte ceva de la noi, ceea ce și fac, de fapt, atîta doar că o fac într-un stil mai discret.

După cum am menționat deja, activitatea bibliotecilor în scopul afirmării valorilor naționale cunoaște o impresionantă înflorire în ultimele două decenii și, cu deosebire, în ultimii ani. Formele acestei activități

au căpătat contururi inedite, nebănuite, surprinzătoare. Pe lângă misiunea de bază – de a conserva literatura, informația cu valoare națională și de a o pune la dispoziția unor mari categorii de cititori / utilizatori –, bibliotecile noastre au intrat într-o frumoasă competiție a formelor, modalităților de etalare, promovare, popularizare a acestui patrimoniu. Ni se pare cu totul semnificativ, în acest sens, *feedbackul* din cadrul Forumului celor mai fideli cititori, organizat la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” pe 1 decembrie 2010. La întrebarea *Ce vă bucură când vizitați BM și filialele ei?*, s-au făcut publice zeci de răspunsuri diferite, în genere încurajatoare, ele constituind și niște semne ale prețuirii și recunoștinței pentru serviciile prestate de către bibliotecarii noștri. Am reținut câteva din aceste răspunsuri-aprecieri, pentru a le pune o dată în plus în atenția Dvs.: „...**Numărul mare de cărți în limba română**”; „**Întîlnirile cu scriitorii**”; „**Lansările de carte și discuțiile pe marginea noilor cărți**”; „**Diversele expoziții de artă**”; „**Omagierea personalităților marcante ale Neamului**” etc. Aparent

banale, aceste răspunsuri caracterizează cum nu se poate mai bine starea de lucruri, favorabilă, ce există în rețeaua de biblioteci *Hasdeu*, stare ce se sprijină pe, se prea poate, cei mai solizi piloni ai ființării și perpetuării patrimoniului național: limba română, literatura națională, alte genuri ale artei; cinstirea memoriei înaintașilor sau, mai larg – respectul pentru istoria poporului; în fine – șansa și dorința de a comunica, de a asculta pe cineva și de a fi auzit. Sutele de manifestări culturale ce se organizează anual și se desfășoară la un nivel apreciabil în cele peste 30 de săli de lectură, pe care le putem numi fără exagerare și săli de festivități spirituale, din rețeaua *Hasdeu*, deschid cele mai largi posibilități pentru a aprinde și a ține nestins „*focul din vatră*” (Dumitru Matcovschi), recte pentru a îngriji, a ocroti și a populariza spiritualitatea națională. Altfel zis, bibliotecile pun generos la dispoziția solicitanților cele mai diferite elemente și forme ale valorilor naționale, mai avînd grijă ca această marfă nematerială să fie oferită cît mai atractiv, mai captivant, ținînd cont de interesele, gusturile, dorin-

tele în continuă schimbare ale cetățenilor. Mai mult încă: prin organizarea întâlnirilor și a discuțiilor dintre cititori și diferite personalități (literar-artistice, științifice, dar și politice, din R. Moldova, precum și din alte state), prin cultivarea formelor de comunicare interactivă, bibliotecile stimulează dialogul social ca o fațetă a exercițiului democratic ce se impune încă anevoios la noi, după decenii lungi de falsă democrație comunistă care era în realitate o teroare asupra spiritului uman. Tot aici s-ar înscrie – și ca un efect, dar și ca un merit deosebit al manifestărilor culturale desfășurate la Sediul Central și la filialele BM „B.P. Hasdeu” – cultivarea prin ele a unui sentiment asanator al demnității umane și naționale, a mândriei pentru valorile și personalitățile pe care le avem, inclusiv pentru trecutul nostru, dramatic, și totuși, glorios. Astfel mulți se pot debarasa de complexe de inferioritate ce au fost inoculate de către „fratele mai mare” de-a lungul unui secol și jumătate de dominație străină.

Nu știu care altă instituție de cultură, organizație de creație, fundație sau ONG poate oferi, în prezent, un spectru atât de variat, cu o eficiență la fel de însemnată. Facem această remarcă nu de dragul unei încercări (de altminteri, inutilă) de ierarhizare sau pentru a pune în evidență rezultatele unei imaginare competiții. Pur și simplu, constatarea se impune ca o axiomă a epocii în care trăim. Iar pentru o prezentare echidistantă și echilibrată a lucrurilor, vom preciza că bibliotecile, alături, în colaborare cu alte instituții ce au în genere aceeași menire, contribuie plenar (poate și primordial) la protejarea și creșterea valorilor naționale, la realizarea dezideratului dintotdeauna ca aceste valori să devină un incontestabil și, totodată, inestimabil bun obștesc.

Ni se pare semnificativ pentru etapa contemporană a activității bibliotecare faptul că filialele BM „B.P. Hasdeu” și-au îmbogățit într-un chip admirabil instrumentarul, fără a renunța măcar pe o clipă la carte ca unealtă de lucru principală, cu pondere de simbol, dar și de realitate palpabilă. (Nu ne vom referi aici la versiunile electronice ale cărților și documentelor de bibliotecă în genere, acesta sperăm să constituie subiectul unei discuții aparte / al unui articol viitor). Așadar, bibliotecile, pentru a păstra, a ocroti, a populariza mai bine, mai eficient cartea, recurg și la instrumentele specifice unor domenii apropiate literaturii sau științelor: pictură, artă fotografică și alte manifestări ale artei figurative, muzică, teatru, cinema, apoi și culturologie, psihologie, sociologie, politologie, marketing, management etc. Are loc în bibliotecile noastre o simbioză a celor mai diferite forme de manifestare a spiritualității naționale (dar și general-umane) și această simbioză consolidează trăirile, pornirile, iar în ultimă instanță – și eforturile, toate contribuind la formarea unui aliaj rarisim. Un aliaj care s-ar putea să devină într-o perspectivă un material de construcție indispensabil pentru edificiul numit valori naționale sau patrimoniu național. Este în aceasta un merit, dar și un noroc al sferei bibliotecare, de unde derivă și destule obligații suplimentare. Este însă și un neașteptat triumf al bibliotecii și bibliotecarilor, pentru care nu posteritatea, ci contemporaneitatea trebuie să-și schimbe în și mai bine optica, pentru a putea aprecia la justa valoare această contribuție deosebită a bibliotecii la ocrotirea, înobilarea, înveșnicirea patrimoniului național, iar în ultimă instanță – și a poporului însuși.